

מלוך יקרוך ויהושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה רא

חזרתא

חזרתא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

גילוי שכינה בעת סיפור יציאת מצרים

ומספרים נפלאותיו. והטעם שלובש כהן גדול בגדי לבן ביום הכיפורים ביאר הרה"ק בעל קדושת לוי ע"ה כי לבן רומז על ביטול גמור, שכל ההשפעות הבאות לעולם מתפשטין בכמה גוונים אך ביום הכיפורים נמצא מקור ההשפעה ששם אין גוונים אלא לבן כולו בבחינת ביטול גמור לאין סוף ברוך הוא. ומטעם זה יש לומר בטעם הדבר שנהגו ללבוש הקיט"ל בלילה זה, כי כאשר זוכים לגילוי שכינה גדול כל כך וזוכים להיות ככהן גדול ביום הכיפורים הרי יש לנו להגיע לביטול מוחלט אליו יתברך לדעת ולהבין כי 'אני ה' אני הוא ולא אחר', שאין שום מציאות אחרת ח"ו מלבדו יתברך, והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

נמצא שם באותה שעה יושבים אנחנו באימה ויראה כתלמיד בפני הרב הפטור מהסיבה.

לבישת בגדי לבן להורות על ביטול מוחלט לקב"ה

ובזה יש לבאר הטעם שלובשים הקיט"ל לביל הסדר, כי כל יהודי בלילה קדוש זה דומה לכהן גדול הנכנס לפני ולפנים ביום הכיפורים שעבודתו בבגדי לבן, וכן כל יהודי בלילה הזה זוכה לגילוי שכינה כמו שאומרים בהגדה 'ובמורא גדול' זה גילוי שכינה, וכן 'מצה זו שאנו אוכלין וכו' עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם, וכן מתעורר בכל שנה ושנה. ובייחוד בעת סיפור יציאת מצרים שזוכה שהקב"ה ופמליא דיליה באים לשמוע כיצד בני ישראל משבחים

מצות עשה מן התורה לספר לבנינו את כל נפלאות ה' אשר עשה עמנו בלילה זה ביציאת מצרים, וסיפור זה צריך שיהיה בהארה והתלהבות כזו עד שירגיש כאילו הוא יצא ממצרים. ויש לכל אדם בזמן קדוש זה הכח להאיר אמונת ה' והתלהבות לעבודתו יותר מכל זמן אחר.

וכבר איתא ברעיא מהימנא (וזהר בא מ) שבזמן סיפור יציאת מצרים מופיע בכל בית מישראל הקב"ה ופמליא שלו לשמוע כיצד בני ישראל עם קרובו שמחים בעבודתו ובסיפור נפלאותיו. ולכך אמרו צדיקים שאף שכל ענייני החירות שבלילה זה מקיימים בהסיבה, אמירת ההגדה נאמרת כשהוא יושב באימה ויראה כמו שכתב השל"ה הקדוש (פסחים נר מצוה אות לד), וזאת כי כיון שהקב"ה

מילתא דפליאה

בלילה זה מתגלה לכל יהודי תשוקתו של הקב"ה לעבודתו בכל מצב

שינה הקב"ה סדרי בראשית כדי שנוכל לבוא לקדושה אף כי עדיין לא נטהרנו. ודרגה זו היא כדרגת המלאכים שנאמר בהם 'וכלם פותחים את פיהם בקדושה וטהרה' - קדושה קודמת לטהרה. [כך דרש הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע (הגדה ד"ה קדש) על פי דברי אביו המהרי"ד, שביאר מה שאומרים בברכת מעין שלוש 'ונברכך עליה בקדושה וטהרה', שאף שטהרה קודמת לקדושה, אך במלאכים אומרים 'וכלם פותחים את פיהם בקדושה וטהרה', ועל כך מבקשים 'הועלינו לתוכה ושמחינו בבניינה ונאכל מפריה וכו' ונברכך עליה בקדושה וטהרה' שכשיבנה בית המקדש נזכה לבוא לדרגת המלאכים שבהם קדושה קודמת לטהרה].

דרך זו טבע בנו הקב"ה לדורות עולם, ומשום כך מצוה עלינו לזכור יציאת מצרים בכל יום כמו שכתוב (דברים טו א) 'למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך'.

יסוד זה הוא תחילה לכל דבר שבקדושה, שחלילה לא יפול לב האדם בקרבו בראותו עד כמה רחוק הוא מהקדושה, רק ידע ויזכור תמיד, 'תחילה למקראי קודש' - היסוד וההתחלה של כל דבר שבקדושה, 'זכר ליציאת מצרים', שייסוד אומתנו היה כשהוציא אותנו הקב"ה ברחמיו ממ"ט שערי טומאה והביאנו עד לדרגת 'פנים בפנים דיבר ה' עמכם' במתן תורה, שאז הגיעו ישראל לדרגת המלאכים ולא היה מלאך המוות שולט בהם כמו שכתוב (תהלים פב ו) 'אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כולכם'. ואף הוא בעומק שפלותו יכול לבוא לקדושה.

מכח לילה זה יכול כל יהודי לשאוב מלוא חפניים כוחות וחיוזוק של קדושה וטהרה, של אמונה ודביקות, של אהבה ויראה לכל השנה כולה. לביל קדוש זה מתגלה אהבתו של הקב"ה לכל יחיד ויחיד מישראל שירד למקום טומאה והכל כי בחר בנו לעם קרובו וחפץ בעבודתנו שזו כל תכלית הגאולה כנאמר 'ולקחתי אתכם לי לעם', ובעת התגלות זו על האדם להשריש בקרבו כי חפץ ה' בו ובעבודתו באיזה מצב שנמצא, ואף אם נראה בעיניו כי רחוק מהקדושה, ידע כי מחשבות אלו מגיעות מיצר הרע המבקש לאבדו ולהפסידו מהקדושה. ועל כן בכל עת מצוה ותפילה שנראה לו שאינו ראוי לכך, ידע את יסודו המוסד של רבינו הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע (בא ד"ה א"י זכור) במה שאומרים בכל שבת בעת הקידוש 'תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים', שבא לומר לו לאדם, מעתה נפתח פתח ושער לקראו לקדושה לתוכך, 'תחילה' - התחלה חדשה מתחילה זה עתה 'למקראי קודש'. ואף שעד עתה היה משוקע בעבירות, ועל פי השכל וסדר הטבע לא מובן כיצד יכול הוא להתקדש, לכך ממשיכים ואומרים 'זכר ליציאת מצרים', שהיינו גם כן משוקעים במ"ט שערי טומאה וכמעט שקענו במצולות תהום ללא תקנה, רק ה' יתברך גאלנו והוציאנו משם בדרך נס, ונס זה, הוא השער שבכל עת שנצרך לזה יכול כל יהודי לצאת משיקוע הטומאה לקדושה.

ועל כך בליל פסח הסדר הוא 'קדש ורחץ', אף שתמיד הטהרה קודמת לקדושה, ביציאת מצרים שהיינו משוקעים בעומק הטומאה,

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

עבודת ליל הסדר - קבלת עול מלכות שמים

ציון להרמ"מ מרימנוב ע"ה (דרוש לתפלת ערבית): 'אשר קדשנו במצותיו' משמעות הדברים שהשם יתברך בכבודו ובעצמו מקיים המצות הללו, והאמת כן הוא כמו שאמרו חז"ל שהקדוש ברוך הוא מתפלל ומניח תפילין וכדומה. וראה גם בתורה אור (פר' מקץ לד:): וכמאמר רז"ל (ברכות ו.) הקב"ה מניח תפילין, הקב"ה מתפלל (שם ז.), ואמרו (ר"ה יז:): מלמד שנתעטף הקב"ה כו', ואמרו (ע"ז ד:): ג' ראשונות יושב ועוסק בתורה כו', וכן על דרך זה כל המצות, וזהו 'אשר קדשנו במצותיו' 'במצותיו' דייקא, שהמצות רמ"ח פקודין הן, רמ"ח אברין דמלכא (וזהו ח"ב פה:), לכן מיד באותו הלילה ליל שימורים בעודנו בארץ מצרים הקדים לצוותינו בכל מצוות אותו הלילה, בעסק קרבן פסח ומצות המילה שקדמה לו [כדאיתא במכילתא (פר' בא מס' דפסחא ה:): 'ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים' (יחזקאל טז ח), הגיע שבועתו שנשבע הקב"ה לאברהם שיגאל את בניו ולא היה בידם מצות שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם פסוק ז'): 'שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה' וגו', ערום מכל מצות, נתן להם הקדוש ברוך הוא שתי מצות דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם פסוק ו'): 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך' וגו'], ונמצא שתיכף עם יציאתנו מתחת יד מצרים היינו משועבדים לו יתברך.

המשתמט מקרבן פסח פורק עול מלכות שמים

לפיכך שתי מצוות אלו פסח ומילה הן מצוות עשה היחידות שיש בהם כרת בביטולם, כי המבטל מצוות אלו מראה בעיניו שלא הוסיף בעיניו קבלת העבדות שקיבלנו במצרים, ובכך הוא מבקש להפקיע עצמו מעול מלכות שמים, ועל כך נענש בעונש כרת לפי שבקש להכרית עצמו מעול מלכותו יתברך.

ובזה הוסיף לבאר שם את דברי המסורה על תיבת 'וחדל', והם ב' במסורה, 'וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההיא' וגו' (במדבר ט ז'), 'וחדל לעולם' (תהלים מט ט), לומר שחייב כרת על החדל מעשיית הפסח הוא מחמת 'וחדל לעולם', שבכך הוא מבקש לחדל לעולם מן כל העבדות שקיבלו אבותינו במצרים.

(הקדמה לפירוש התורה) כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, ויש לדעת כי כל תיבה ותיבה בסיפור יציאת מצרים היא מצוה עצומה ונפלאה ומאירה בכל העולמות ומכוונת כנגד שמותיו של הקדוש ברוך הוא ומוסיפה עול מלכות שמים.

ואף במצות ביעור חמץ יש זכר לקבלת עול מלכות שמים, כמו שנצטוונו (שמות יב טו) 'אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם', 'תשביתו' בגימטריא 'שמע ישראל הוי"ה אלהינו הוי"ה אחד', כי כאשר משביתים החמץ והשאור והיצר הרע מקרבנו, זוכים לקבל עול מלכות שמים שלימה, זה לעומת זה.

יציאת מצרים הכנה לקבלת עול מלכות שמים

בהקדמה זו מבואר מה שהחמירה התורה בעונש המבטל קרבן פסח לחייבו כרת, מה שלא מציינו בשאר מצוות עשה לבד פסח ומילה, וכך פירש **בבני יששכר** (ניסן מאמר ד דרוש ה): מעלת יציאת מצרים שזכינו לצאת בה מתחת שעבוד הסטרא אחרא ולהיכנס תחת עול מלכות שמים, והנה הלכה פסוקה היא שהלוקח עבד מן הגוי אין גוף העבד קנוי לו עד שיטבילנו לשם עבדות, ואם קדם העבד והתכווין בטבילתו לשם חרות הרי הוא בן חורין, ולפיכך העצה היא שבעוד העבד בתוך המים יטיל עליו האדון מלאכה, כדי שלא יוכל העבד לומר לאחר הטבילה שהיתה הטבילה לשם חרות [כמבואר כל זה בגמרא (יבמות מה:). וכן הוא בשלחן ערוך (י"ד ס' רסז ס"ט): הלוקח עבד מן העובד כוכבים אין הגוף קנוי לו עד שיטבילנו לשם עבדות, הילכך אם קדם וטבל לשם בן חורין הרי הוא בן חורין, לפיכך צריך להטיל עליו שום עבודה בעודו במים, שיהא נראה כעבד, שלא יקדים ויאמר 'אני טובל לשם בן חורין'].

בצאתנו מתחת יד המצרים נהיינו עבדי ה'

וכיון שכל עיקר הוצאתנו ממצרים היתה כדי שנהיה עבדי ה', והרי הקב"ה מקיים בעצמו את המצוות שציוה לישראל, וכמו שפירשו בזה את לשון הברכה 'אשר קדשנו במצוותיו' שהצטוונו 'במצוותיו' של הקב"ה שהוא בעצמו מקיים [ראה במנחם

עיקר עבודת בני ישראל בליל הסדר הוא קבלת עול מלכות שמים שלימה, ועל כך הביאו בהגדה של פסח את המעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, כי זהו עיקר ותכלית קיום מצות ההגדה וסיפור יציאת מצרים, ואכן זכו רבותינו התנאים ע"ה להגיע לתכלית קיום המצוה עד שאמרו להם תלמידיהם הגיע זמן קריאת שמע, שהגיעו לקבלת עול מלכות שמים אמיתית.

כך גם מסיימים את ליל הסדר באמירת הפיוט 'אחד מי יודע', הרומוז גם הוא לקבלת עול מלכות שמים, אחד מי יודע, היינו אחד יחיד ומיוחד, אחד אלקינו שבשמים ובארץ, קבלת עול מלכות שמים שלימה שהוא שליט בעליונים ובתחתונים בז' הרקיעים ובארץ, ולהכיר בהשגחתו הפרטית בכל תהלוכותיו, כי זה עיקר התכלית בלילה הגדולה ליל הסדר.

רמז יקר בנוסח הגדה של פסח לקבלת עול מלכות שמים

ורמז יקר מובא בספר **אהבת עולם** (לרבי פנחס זלמן הורוויץ ז"ל) כי בהגדה של פסח יש מ'הא לחמא' עד 'גאל ישראל' אלף ושמונה מאות ועשרים תיבות, והוא כמנין הפעמים שהוזכר שם הוי"ה בתורתנו הקדושה [וסכום מספר שם הוי"ה בתורה כתב גם בעל המנחת אלעזר (דברי תורה ח"ג אות ב), והוסיף שהוא בגימטריא 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד' ביחד עם תיבת 'שבת', והוא על דרך המדרש המובא בתוספות (הגיגה ג: ד"ה מי) כי שלשה מעידין זה על זה ישראל ושבת והקדוש ברוך הוא, עיין שם עוד באריכות, וראה עוד בספר ילקוט אברהם (ח"ב אות קכא) שכותב איך שראה הרה"ק יושב ומונה כמה שמות הוי"ה יתברך שמו יש בכל התורה, ונפקא מינה בזה להרבה דברים].

והוא רמז ליסוד הגדול של ליל השימורים להגיע להכרה וידיעה בשם הוי"ה יתברך שמו לעד ובהשגחתו, ולכן כל תיבה ותיבה מכוונת כנגד שם הוי"ה ב"ה, והוא כענין שכתב **הרמב"ן זלה"ה**

בזילין וקיריין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

וחדאן בפורקני - גודל חובתנו להודות ולשבח בסיפור יציאת מצרים

לה' בעודי בעניי, ועל ידי יהיה לי לישועה
כי יתעוררו רחמי עלי בלי שישגיחו בכך
המקטרגים.

עבודת הלילה - להכיר בנפלאות ה' הגלויים והנסתרים

ועתה הוא הזמן להודות ולשבח על
הנסים הנגלים והנסתרים שעושה הבורא
ברחמי עמנו עם קרובו, שכן ההודאה
היא מיסוד תכלית יציאת מצרים כדברי
הרמב"ן הידועים (סוף בא): ועתה אומר לך
כלל בטעם מצות רבות. הנה מעת היות
עבודת גלולים בעולם מימי אנוש החלו
הדעות להשתבש באמונה, מהם כופרים
בעיקר ואומרים כי העולם קדמון, כחשו
בה' ויאמרו לא הוא, ומהם מכחישים
בידיעתו הפרטית ואמרו איכה ידע אל
יש דעה בעליון (תהלים עג יא), ומהם שיודו
בידיעה ומכחישים בהשגחה ויעשו אדם
כדגי הים שלא ישגיח האל בהם ואין
עמהם עונש או שכר, יאמרו 'עזב ה' את
הארץ' (יחזקאל ח יב). וכאשר ירצה האלהים
בעדה או ביחיד ויעשה עמהם מופת
בשנוי מנהגו של עולם וטבעו, יתברר
לכל בטול הדעות האלה כולם, כי המופת
הנפלא מורה שיש לעולם אלוה מחדשו,
וידוע ומשגיח ויכול. וכ'.

ולכן יאמר הכתוב במופתים 'למען תדע
כי אני ה' בקרב הארץ' (שמות ח יח), להורות
על ההשגחה, כי לא עזב אותה למקרים
כדעתם. ואמר (שם ט כט) 'למען תדע כי
לה' הארץ, להורות על החידוש, כי הם
שלו שבראם מאין ואמר (שם ט יד) 'בעבור
תדע כי אין כמוני בכל הארץ'. להורות
על היכולת, שהוא שליט בכל, אין מעכב
בידו, כי בכל זה היו המצריים מכחישים
או מסתפקים. אם כן האותות והמופתים
הגדולים עדים נאמנים באמונת הבורא
ובתורה כולה.

ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם
מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה
כלה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו
עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם
נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם.
עכ"ל של הרמב"ן ע"ה. ומכאן נלמד
ונשכיל לעבודתנו בכל יום ויום ובעיקר
בלילה קדוש זה שנתקן לשבח בנפלאות
ה'.

וגם זה בכלל גודל מעלת השירה שלא ינכו
לו מזכויותיו, ובזה פורש הפסוק (תהלים קז
א) 'הודו לה' כי טוב, שאם מודה לה' על
טובותיו עמו, על ידי כן 'כי לעולם חסדו'
ויש קיום לחסדי הבורא עמו, ואין נגרם לו
שום ניכוי זכויות על ידי כן, וזהו הצורך
שיש לאדם בהודאה על הניסים שעל ידי
כן מרוויח את זכויותיו [כן פירש בשמע
יעקב למהרי"י אלגאזי (בשלח ד"ה וזאת) בשם
הראשונים. והוסיף לבאר שם שההודאה
היא כתשלומין על הנס, ועל ידי שמשלם
חובו אין מנכים לו מזכויותיו].

על ידי השבח וההלל זוכים לישועה קודם הבקשה

על ידי שמשבחים ומהללים לפני
ה' יתברך זוכים להיושע גם קודם
שמבקשים [כמו שמצינו (ב"מ פה): אצל
רבי חייא ובניו שבשעה שאמרו משיב
הרוח ומוריד הגשם מיד נשבה הרוח וירד
הגשם, אף שעדיין לא בקשו על הגשם
בברכת השנים, וכל זה לגודל מעלתם
בבחינת הכתוב (ישעיה סה כד) 'טרם יקראו
ואני אענה' (אלשיך)], כי בשעה שהאדם
מבקש צרכיו בפיו עלולים המקטרגים
להתעורר ולהזכיר עוונותיו ולעכב את
תפילתו שלא תתקבל [כמו שאמרו
שהמעין בתפילתו גורם להזכיר עוונותיו,
כי מראה בעצמו שבטוח הוא בזכויותיו
שתתקבל תפילתו, ומשום כך מפשפשים
במעשיו לראות אם זכאי הוא (ברכות
נה). שחושש פן בבואו להתפלל יבואו
המקטרגים לקטרג על תפלתו אם ראוי
זה האיש שתקובל תפלתו, וחי' על ידי זה
יבוקר פנקסו (בני יששכר תשרי מאמר ב אות ו)],
ועל כן הדרך הרצויה היא, לשבח ולהלל
לפניו יתברך באותו ענין שהוא נצרך בו
לישועה, והקב"ה שהוא בוחן לבבות מבין
כוונתו וימלא את רצונו.

ובזה יבואר הכתוב (תהלים יח ד) 'מהולל
אקרא ה' ומאויבי אוושע', שקריאתו אל
ה' תהיה בדרך הלל ושבח ועל ידי יוכל
להיושע מכל אויביו. וזהו גם פירוש
הכתוב (שם קיח כא) אודך כי עניתני ותהי לי
לישועה, 'עניתני' לשון עניות, ואני אודה

אמרו חז"ל (ברכות נד): 'ארבעה צריכין
להודות, יורדי הים, הולכי מדברות, ומי
שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש
בבית האסורים ויצא'. בשעה שיצאו בני
ישראל ממצרים זכו לכל ארבע הבחינות
- יצאו ממצרים כבית האסורים שהיו
חבושים בה, ובקריעת ים סוף עשה להם
השם יתברך נס וירדו לים, וכן היו הולכי
מדבריות, ובשעת גמר יציאת מצרים
ותכליתה דהיינו בקבלת התורה נתרפאו
מכל המומין שהיו בהם כמו שדרשו חז"ל
על הפסוק 'כולך יפה רעיתי ומום אין בך'
(שיה"ש ד ז) [במדרש (ויק"ר יח ד, שיה"ש ד ז): תני
ר' שמעון בן יוחאי בשעה שעמדו ישראל
על הר סיני ואמרו 'כל אשר דבר ה' נעשה
ונשמע', באותה שעה לא היה בהם לא
זבים ולא מצורעין ולא חגיגין ולא סומין
ולא אילמין ולא חרשין ולא שוטין ולא
שממין ולא טפשין ולא חלוקי לב, על
אותה שעה הוא אומר 'כולך יפה רעיתי
ומום אין בך'].

ולפיכך מביאים קרבן פסח אחר יציאת
מצרים בשיר תודה וזמרה כדין ההודאה
שאנו חייבים להודות על כל הניסים
הללו.

[וכך מובא בכתב סופר החדש (פר' בא
ד"ה שה). ובדרשות חתם סופר (שבת הגדול
תקפ"ח ד"ה שבכל) ביאר בשם האברבנאל מה
ששואלים, 'שבכל הלילות הם הלילות
שאנו אוכלים בהם קרבן תודה, ומביאים
עמו שלשים מצות ועשרה לחמי חמץ,
ואילו בלילה הזה אנו אוכלים קרבן פסח,
שהוא כעין קרבן תודה להודות לה' על
יציאת מצרים, ואין אוכלים עמו אלא
מצה בלבד].

על ידי הודאה על הנס אין מנכים מזכויותיו

יש להבין בדברי הגמרא, מהו הלשון
'צריכים להודות' ולמה לא אמרו 'חייבים
להודות'. ואפשר לפרש שהלשון 'צריכים'
פירושו שההודאה על הנס היא צורך
לאדם ואינה רק חיוב בעלמא, כי כל מי
שעושים לו נס מנכים לו מזכויותיו, אמנם
על ידי שמודה לה' על ניסיו עמו הרי הוא
פורע חובו לשמים, ועל ידי כן לא ינכו
מזכויותיו [ובזרע שמשון (יתרו ד"ה סוטה פ"ק)
פירש שכל האומר לפני ה' שירה מוחלים
לו על עוונותיו (ילקוט שמעוני בשלח רמז רנד),

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להעתיק ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל

